

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Islámské tradice a zvyky

Dominika Plimlová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Islámské tradice a zvyky

Dominika Plimlová

Vedoucí práce:

Mgr. et Bc. Dagmar Demjančuková, CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila pouze citací ze seznamu použité literatury a zdrojů, které jsou uvedeny na stranách 38-41 mé práce.

Plzeň, duben 2015

.....

Děkuji své vedoucí bakalářské práce, Mgr. et Bc. Dagmar Demjančukové, Csc.,
za její vřelý přístup, vynaložený čas a rady poskytované v rámci konzultací.

Obsah

1 ÚVOD.....	6
2 ISLÁM.....	8
2.1. PROROKŮV ŽIVOT	8
2.2. KORÁN	11
2.3. PĚT PILÍŘŮ ISLÁMU	13
3 ŽENY V MUSLIMSKÉ SPOLEČNOSTI.....	22
3.1. ZAHALOVÁNÍ.....	23
3.2. CIZOLOŽSTVÍ	25
4 MANŽELSTVÍ.....	27
4.1. ROZVOD.....	29
4.2. POLYGAMIE.....	31
5 SVÁTKY ISLÁMU	33
6 ZÁVĚR.....	37
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	38
8 SUMMARY	42
9 PŘÍLOHY	43

1 ÚVOD

K volbě tématu mě motivovaly zážitky a poznatky, které jsem před dvěma lety získala na dovolené v Maroku. Pro člověka ze západního světa je to něco ojedinělého, netradičního, až zvláštního. Uvědomila jsem si, že o životě muslimů vím pouze základní informace, a proto jsem se rozhodla rozšířit prostřednictvím této práce své znalosti.

Ve své práci se proto budu zabývat islámem, který je v dnešní době velmi aktuálním a ožehavým tématem. Islámské učení vzniklo na základě zjevení proroka Muhammada, jemuž je věnována první kapitola mé práce. Zde se pokusím stručně popsat jeho život, informovat o tom, co vedlo ke vzniku islámu a o základech muslimské víry. Dále se budu věnovat nejpodstatnějším znakům islámu, za což je považováno pět pilířů, kam patří: vyznání víry, modlitba, náboženská daň, půst a pouť do Mekky.

Dále se zaměřím na postavení žen v muslimské společnosti. Vymezím jejich práva, povinnosti ve společnosti, v manželství a v rodině. Dle vlastní zkušenosti si myslím, že postavení ženy v islámu je v dnešním světě velmi diskutabilní téma, často vyvolávající dojem bezpráví a utlačování, kterému je věnováno mnoho pozornosti. Ženy mají nejen povinnost se zahalovat, ale je jím také zakázán oční kontakt s opačným pohlavím. Nesmí vyjadřovat své city na veřejnosti ani v případě, že se jedná o manželský pár. Sama jsem byla svědkem situace, kdy muslimská manželka nebyla svým chotěm při setkání s cizím mužem jiného náboženského přesvědčení představena. A podobně tomu bylo i v mém případě, kdy jsem byla jako evropská žena zdejšími muži přehlížena.

Další kapitolou, navazující na postavení ženy, je manželství. Ráda bych poukázala na podmínky uzavření sňatku a odlišnosti této kultury. Manželství lze ukončit několika způsoby: smrtí, prohlášením za neplatné, odvrácením se od víry jednoho z manželů či rozvodem, jemuž věnuji ve své práci větší pozornost. Další problematikou, kterou ve své práci budu zmiňovat, je polygamie, která je pro nás neobvyklá a ze zákona nepovolená. Polygamie se však nevztahuje na všechny muslimské země, nýbrž je výsadou pouze některých z nich.

Poslední část mé práce se zabývá islámskými svátky a tradicemi. Zcela zásadním svátkem a zároveň povinností každého muslima je ramadán, jemuž bych

chtěla věnovat více pozornosti, ale kapitola bude obsahovat i jiné významné muslimské svátky a rodinné tradice.

Cílem bakalářské práce tedy bude poskytnout systematický popis islámských tradic. Samotná práce se stane kompilací dostupné literatury, jež bude obsahovat tematiku počátku islámu spojenou s Muhammadem, uspořádání textu koránu, postavení žen a zahalování žen, ale také tradičních zvyků. Jejím úkolem dále bude na základě získaných informací otevřít diskusi k dnes tak aktuálnímu tématu, kterým je nejenom samotný islám, ale i morální hodnoty lidské společnosti.

2 ISLÁM

Islám patří mezi světová monoteistická náboženství. Vyznává ho více než jedna miliarda lidí. Doslovně znamená odevzdání se do vůle Boží, kdy muslimové věří, že tuto vůli Boží zvěstovali lidem proroci. Islám pochází z arabského poloostrova, z prostředí oáz, měst kočovných kmenů.¹ Koránské učení je velmi podobné s židovskému a křesťanskému, sám Muhammad leckdy vědomě vycházel z bible. Své poslání chápal jako navazování a dovršení činnosti starozákonních proroků a Ježíše. Zároveň se snažil poskytnout Arabům obdobnou knihu zjevení, jaká náleží židům a křesťanům.²

2.1. PROROKŮV ŽIVOT

Podle mnoha lidí je považován za jediného proroka Muhammad, celým jménem Abú al-Qasim Muhammad ibn Abduláh ibn Ab dal-Muttalib ibn Hášim, který se narodil v roce 570 n. l. ve městě Mekka.³ Muhammad proslul pod různými jmény. Například ve Francii nesl jméno Mahon, Mahomés, Mahun, Mahum či Mahumet nebo v Německu Machomet. Staroislandsky byl nazýván Maúmet. Muhammad má však mnoho dalších jmen včetně „posvátných“, která mu byla udělena Bohem. K nejčastějšímu jménu patří Ahmad, což v překladu znamená nejvelebnější. Ahmad je považován za Muhammadovo vnitřní a nebeské jméno. Muhammad je sice hlavním a posledním prorokem, avšak ne jediným. Mezi další proroky patří například Abraham, Noe, Mojžíš či Ježíš, protože i ti zvěstovali vůli Boží.⁴

Jak už jsem zmiňovala, Muhammad se narodil v roce 570 n. l., v tzv. roce slona. Rok slona se tak označuje podle jisté události, kdy habešský král Abraha vyslal do Mekky ohromnou armádu, aby zničila svatyni Ka'bu, kterou podle víry muslimů postavil Adam a zrekonstruoval Abraham, a v níž Abraha viděl konkurenci svého nového chrámu v jemenském městě Saná. Podle tradice slon, kterého obyvatelé Hidžazu předtím ještě nikdy neviděli, krácel v čele Abrahovy armády, přišel k Mekce, poklekl

---

¹ Horyna, B. Pavlincová H. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 564-565.

² *Korán*, s. 83.

³ Islámská nadace, *Co jest islám*, s. 7.

⁴ Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 28.

a odmítal jít dál. Obloha se zahalila ohromnými hejny ptáků, kteří armádu zasypali kameny, a přinutili ji tak k bezhlavému úprku.⁵

Muhammad byl synem Abdulláha a Amíny z rodu Qurajšovců, bohužel své dětství prožil bez otce. I Prorokova matka zemřela záhy, vychovával ho tedy pak dědeček, který však zanedlouho také zemřel. Poté si Muhammada vzal do péče strýc Abú Tálíb, kterému se pak Muhammad odvděčil tím, že mu dal svou dceru Fátimu za ženu. Právě kvůli Muhammadově těžkému dětství je v islámu kladen důraz na sirotky. Později je toto téma vymezeno i v koránu, kde pojednává o zacházení s nimi.⁶ Zprávy o jeho dětství jsou nespolehlivé, ovlivněné různými legendami. Ve skutečnosti tedy o této fázi Muhammadova života víme velmi málo konkrétních informací.

Muhammad pocházel z váženého, leč nepříliš bohatého rodu Hášimovců, kmene, který byl součástí rodu Qurajšovců, jenž ovládl Mekku. Vzhledem k tomu, že nebyl z bohaté rodiny, byl nucen už od dětství pracovat nejdříve jako pastýř, později se zúčastnil i dálkového karavanního obchodu, v rámci něhož se dostal až do Syropalestiny. V následující fázi svého života vstoupil do služeb bohaté vdovy Chadídži binz al-Chuwajlid, která pocházela z Mekky.⁷ Ve svých pětadvaceti letech přijal její nabídku sňatku. Z manželství vzešlo šest dětí, čtyři dcery a dva synové, kteří však zemřeli v raném věku. Všechny čtyři dcery se dožily dospělosti, ovšem jen jedna, nejmladší Fátima, se pro muslimy stala vzorem.⁸ Dle tradic v roce 610 n. l. během posvátného ramadánu se právě Muhammadovi, arabskému obchodníkovi, dostalo prvního zjevení. Zjevení v podobě archanděla Gabriela, který ho vyzval, aby recitoval a pak ho stiskl silným objetím. Muhammad nejdříve odporoval a pravil, že není recitátorem ani kazatelem. Archanděl Gabriel však zopakoval pevné objetí, po němž se Muhammadovi zjevily verše koránu.⁹ První dva roky to Muhammad zatajoval, svěřil se pouze své manželce Chadídže a jejímu bratranci Waraqovi ibn Nawfalovi. Muhammad nepřinášel novou nauku o Bohu či novou víru, pouze předkládal starou víru v jednoho Boha.¹⁰

⁵ Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 29.

⁶ Tamtéž, s. 30.

⁷ Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 137.

⁸ Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 30.

⁹ Tamtéž, s. 30.

¹⁰ Armstrongová, K. *Islám*, s. 40-41.

Prorok Muhammad při zjevení údajně velmi trpěl, říkával:

„Nikdy jsem nepřijal zjevení, aniž bych neměl pocit, že mi někdo rve duši z těla.“

Dle tradice proces zjevování koránu trval přibližně třiadvacet let a skončil krátce před jeho smrtí.¹¹

Roku 619 n. l. zemřela jeho žena Chadídža, která mu byla nejen manželkou, ale také přítelkyní a rádkyní. Po její smrti se oženil s dalšími ženami, většinou z důvodu upevnování mocenských vztahů. Mnoho Prorokových manželek bylo staršího věku a nepodařilo se jim mu porodit potomka. V roce 632 n. l. Muhammad poprvé vykonal islámskou pouť, jejíž tradice přetrvává dodnes.¹² Při své první pouti vykonal také tzv. pouť na rozloučenou, při níž se dozvěděl poslední verš koránu:

„Dnešního dne jsem pro vás dovršil vaše náboženství a naplnil nad vámi své dobrodiní a zlíbilo se mi dát vám islám jako náboženství...“ (Korán, 5:3)

8. června téhož roku Muhammad zemřel v náručí své ženy Á'íši. (viz Muhammadova hrobka obrázek 3).¹³ Po smrti Muhammada nastaly spory o nástupnictví. Stoupenci Muhammada v této otázce nebyli jednotní, důvodem byl nesouhlas sunnitů s názorem ši'ítů. Poněvadž ši'íté byli přesvědčeni, že Alí, který se stal čtvrtým chalífou a také vůdcem strany ší'a, byl před Muhammadovou smrtí vybrán Prorokem jako právoplatný nástupce. Po tomto rozporu se sunnité a ši'íté rozdělili. Prvním nástupcem Proroka se stal Abú Bakr, jehož dceru si Muhammad vzal. Abú Bakr vládl od roku 632-634 n. l. Po něm se ujal vlády Umar Ibn All-Chattáb, jehož vláda trvala deset let. Jako třetí chalífa byl zvolen Uthmán Ibn Affán, který vládl dvanáct let (od roku 644-656 n. l.), kdy byl zavražděn. Za dob jeho vlády došlo k velkému rozvoji islámu a k definitivnímu uspořádání koránu. Jak už jsem zmiňovala, čtvrtým chalífou byl Alí ibn Abí Tálíb, Prorokův bratranec, který panoval v letech 656 až 661 n. l. Abú Bakr, Umar, Uthmán i Alí byli pravověrní chalífové, kteří šli správnou cestou a zachovávali prostý styl života stejně tak jako Muhammad.¹⁴

Na základě zjevení proroku Muhammadovi vznikl korán, neboli přímé, nestvořené a neměnné slovo Boží. Korán poskytuje detailní pravidla pro správné

¹¹ Armstrongová, K. *Islám*, s. 40-41.

¹² Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 35-41.

¹³ Tamtéž s. 35-41.

¹⁴ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 58-172.

chování jedince, společnosti i spravedlivé fungování ekonomického systému.¹⁵ Muhammad zjevené texty nejdříve uchovával v paměti, předával je ústně, z počátku jen členům své rodiny, poté několika přátelům a nakonec i široké veřejnosti. Později v medínském období¹⁶ je nechal zaznamenat, možno tedy říci, že za dob Muhammada existoval jakýsi rudimentární korán, zapsaný různými osobami a různým způsobem v podobě jednotlivých súr, které však nebyly v žádné racionální posloupnosti. Ovšem oficiální a kanonizovaná verze koránu byla vytvořena až za dob chalífy¹⁷ Uthmána. Právě z období jeho vlády se uchoval nevšední způsob uspořádání súr, a to na základě jejich délky. Tedy nejdelší súry byly dány na začátek knihy a postupně se řadily dle menšího počtu veršů, takže nejkratší zaujímaly místo na konci knihy. Je potřeba přistupovat ke koránu jako k textu, který byl z počátku jen recitován. Převaha slov koránu je arabského původu, zbylá část je převzata z jiných jazyků. Například slovo „imán“ znamená v koránu „víru“ a je odvozeno ze slovesa, které nese význam „být“ či „cítit se bezpečně“. Některá slova si Muhammad dokonce vytvořil sám, pro představu uveďme slova: zabánija, sagar, zakkúm apod.¹⁸

2.2. KORÁN

Korán se skládá ze 114 súr neboli kapitol, a 6225 ajátů, čili veršů. Súry nejenže jsou mechanicky seřazeny, a to od nejdelší po nejkratší, ale jsou i rozděleny na mekkánské a medínské. Názvy súr jsou mnohdy odvozeny podle toho, co obsahují, jako je to například u sóry 1, která nese označení „Otvíratelka Knihy“. Nebo súra 65, která se jmenuje „Rozvod“. Někdy podle nějakého slova vyskytujícího se na začátku sóry, či podle počátečního písmena, avšak existují případy, kdy je pojmenování odvozeno od slova, které se vyskytuje téměř na konci sóry. Jedná se například o dvacátou šestou súru, která nese název „Básníci“. Nejdelší súrou je súra „Kráva“, která má 286 ají.¹⁹ Až na výjimku, kterou tvoří devátá súra, začínají všechny kapitoly basmalou: „Bismi‘lláhi‘r-rahmání‘r-rahím“ neboli „Ve jménu Boha milosrdného,

¹⁵ Ibrahim, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 45.

¹⁶ Období, které trvalo od roku 622-630 n. l., kdy Muhammad uskutečnil hidžru do Jathribu, a věnoval se organizování muslimské obce viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 582.

¹⁷ titul pro nástupce proroka viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 547.

¹⁸ *Korán*, s. 46-70.

¹⁹ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 80.

slitovného“. Tuto formuli je zvykem používat jako zahájení každého významného písemného projevu.²⁰

Vedle koránu, základu islámu, existuje sunna, kterou předislámští Arabové označovali jako své kmenové nebo zvykové právo. Sunna je v podstatě souhrn zapsaných výroků proroka Muhammada a zpráv o tom, jak žil a činil. Jeho jednání je pro muslimy příkladem jak žít, a proto se sunna volně překládá jako „tradice“, tradice, kterými by se muslimové měli řídit. Záznamy o Prorokových výrociích byly shromážděny v hadíthech, samo slovo hadíth znamená novinu či zprávu. Vzhledem k tomu, že hadíthy byly ústně předávány, bylo důležité, aby obsahovaly za prvé isnád, tj. podepření neboli řetěz tradentů, a za druhé matn, tedy vlastní výrok. Řetěz tradentů nebo tzv. řetěz předavatelů by měl být sepsán precizně a co nejpodrobněji.²¹ Šest takových sbírek hadíthů považuje největší větev sunnitů za směrodatné. Oproti tomu druhá větev ší'itská má své vlastní sbírky, ve kterých jsou důležití mimo Proroka i imámové. Mezi šest sunnitských, významných hadíthů patří Kitáb džámi'as-sahíh neboli „Správná sbírka“ od Abú Abdalláha al-Bucharího, Kitáb as-sahíh jinak nazývaná jako „Správná kniha“ od Muslima ibn al-Hadždžádže, al-Džámi'as-sahíh pojmenována také jako „Správná sbírka“ od at-Tirmídhího, Kitáb. Dále Kitáb as-sunan, jinak „Kniha tradic“ napsána Abú Dawúdem, a stejnojmenná kniha, kterou napsal také an Nasá'í a též Ibn Mádži. Mezi nejvýznamnější patří knihy od al-Bucharího a Muslima ibn al-Hadždžádže, proto bývají leckdy nazývány společně jako as-Sahihán neboli „Dvě správné“.²²

Mnoho lidí chápe islám jako zaostalé náboženství, není to však pravda. Před vznikem islámu žili obyvatelé Arabského poloostrova kočovným životem, hlavním zdrojem obživy byl tehdy chov velbloudů a koz. Bez velblouda by byl život na poušti a stepi nemožný. Například rakouský orientalista Aloys Sprenger velmi výstižně vyjádřil vztah kočovníka k velbloudu: „beduín je parazitem velblouda“. Neboť z velblouda získává maso, mléko a díky kůži a srsti také oděv. V případě potřeby se umývá jeho močí a slouží mu jako dopravní prostředek. Volný život beduínů podléhal však některým nepsaným pravidlům, jež byly v drsných přírodních

²⁰ Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 28.

²¹ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 46-49.

²² Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 186-187.

a společenských podmínkách nutné pro zachování sociální rovnováhy.²³ V 6. století se to však změnilo, začal se rozvíjet obchod a lidé se začali usazovat ve městech. Islám také zakázal a omezil tehdejší nelidské zvyky, jako například zabíjení novorozenců ženského pohlaví. Dívky byly brány za méněcenné, protože nebyly schopné boje, dále se tradovalo, že ohrožují čest rodiny a jsou jen na obtíž obzvláště v době sucha a hladu. Korán mimo jiné zajistil ženám právo přísahat a svědčit u soudu, do té doby slovo ženy nemělo žádnou váhu. Nyní má žena hlas u soudu, sice jen poloviční oproti muži, ale přeci. Dále ženám povolil zúčastňovat se politických aktivit a dal jim právo být zvolen do zákonodárných sborů, což v minulém století nebylo možné ani v některých evropských zemích.²⁴

2.3. PĚT PILÍŘŮ ISLÁMU

Zásadním významem pro islám je pět povinností, které má dodržovat každý muslim, tedy - vyznání víry (šaháda), modlitba (salát), almužna (zakát), půst v měsíci ramadánu (sawn) a pouť do Mekky (hadždž).²⁵

Jak už jsem zmiňovala, první z pěti sloupů víry je šaháda. Znění islámské šahády: „Lá iláha illá'lláh va Muhammadun rasúlu'lláh“, je chápáno jako závazné vyznávání jediného Boha, kromě něhož neexistuje jiný Bůh a Muhammad je poslem Božím. Vyznání musí být vyřčeno alespoň jednou za život, nahlas, správně a cílevědomě a s přesvědčením vycházejícím ze srdce.²⁶

Mezi další povinnosti patří modlitba, která je obligatorní pro všechny, kteří dosáhli plnoletosti a jsou duševně zdraví. Pro nemocné se povinnost dočasně promíjí a musí být nahrazena po uzdravení. Rituální modlitba je platná jen tehdy, pokud jsou splněny následující podmínky - tahára, níja neboli zbožné předsevzetí, čistý oděv bez obuvi, čistota místa modlitby a qibla.²⁷

Velký důraz je kladen na taháru neboli očistu, a to tělesnou, morální a rituální. Očista (viz obrázek 1) je chápána jako starý semitský zvyk, který má mnohem hlubší smysl než pouze rituální. Aby člověk mohl vykonat modlitbu, nesmí být poskvrněný tedy znečištěný. Islám rozeznává lehké a těžké znečištění. Těžké znečištění je nazýváno

²³ Korán, s. 10-11.

²⁴ Frouzová, M. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*, s. 92-95.

²⁵ Ibrahim, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 54.

²⁶ Tamtéž, s. 54.

²⁷ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 96.

džanába. Mezi těžké znečištění patří například pohlavní styk, u žen také menstruace či stav ženy po porodu, tzv. šestinedělí.²⁸ Menstruace je v koránu označována jako nemoc. Během této doby žena nesmí vykonávat modlitbu ani vcházet do mešity. Žena se tohoto poskvrnění zbaví teprve velkým omytím po skončení krvácení.²⁹ Od těžkého znečištění se odvrátíme tak, jak stanovuje korán:

„...Jste-li nemocní nebo na cestách či přišel-li někdo z vás ze záchodu anebo jste měli styk s ženami – a nenaleznete-li vodu – omývejte se dobrým jemným pískem a otřete si jím obličej své i ruce své...“ (Korán, 5:9)

Za lehké znečištění je považováno požití alkoholu, konzumace nečistého zvířete například vepře, psa nebo zdechliny a krvácení či výtok hnisu. Osoba, která je poskvrněná, nejenže nesmí vykonávat modlitbu, ale nesmí se ani zdržovat v mešitě, citovat korán ani myslet na Boha.³⁰

Ať už se jedná o alkohol, pohlavní styk či močení, není ani jedna z těchto věcí v koránu chápána jako nečistá, nicméně ve spojitosti s modlitbou ano. Sama problematika alkoholu není stanovena odjakživa, ale nese historický vývoj. Například víno bylo dříve dokonce chváleno jako jeden z projevů Boží laskavosti. Teprve v Medíně měl Muhammad nepříjemné zkušenosti s opilými věřícími, a proto byl vysloven zákaz pití vína, nedošlo k tomu však hned, ale postupem času. Později se také pravilo, že víno má dobré ale i špatné účinky, proto bylo vydáno nařízení zakazující věřícím účastnit se modlitby v podnapilém stavu. Z toho vyplývá, že opojení alkoholem není nijak závažný a protiprávní úkon až do chvíle, kdy se chce věřící pomodlit.³¹ Důvodem je, že pokud je muslim opojen alkoholem, není schopen motoricky, verbálně ani upřímně uskutečnit modlitbu dle předpisu. Jeho modlitba nemůže být považována za věrohodnou a platnou. Když však věřící tzv. vystřízliví, může se bez jakékoliv výtky navrátit k modlitbě. Stejně tak je tomu i u znečištění močením, polucí či pohlavním stykem. U těchto případů však stačí omýt se vodou či pískem.³²

Požití alkoholu není zakázáno pouze před modlitbou, ale také při výcviku a před bojem. Islám však není jediné monoteistické náboženství, které k vínu

²⁸ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 100.

²⁹ Bellinger, G. J. *Sexualita v náboženstvích světa*, s. 331.

³⁰ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 100.

³¹ *Korán*, s. 102.

³² Mendel, M. *Víno a vinařství v dějinách islámu*, s. 30.

v souvislosti s rituálem zaujalo negativní postoj. Podobný postoj zaujalo i židovství, protože dle Starého zákona knihy Numeri se Nazarejští, kteří se plně oddali víře v Hospodina, měli zdržet vína. Stejně tak jako izraelští kněží, kteří nemají být opojeni před prováděním náboženských rituálů, jak je to ustanoveno v knize Leviticus.³³

V koránu samotném nejsou přesně vymezeny modlitební pohyby (viz obrázek 2). Základním postojem bylo stání, které se střídalo s úklonem. Vlastní modlitba je složena z recitace částí koránu, kdy její součástí je neodmyslitelně Fátiha. O směru modlitby neboli qible v Mekce není nic přesně uvedeno, předpokládá se, že jím byl Jeruzalém, ovšem není to zcela potvrzené. Jeruzalém se qiblou stal až po přesídlení do Medíny, po rozchodu se židy byl však nahrazen Mekkou.³⁴

Modlitba se vykonává v čistém oblečení, bez bot a na čistém místě, není podmínkou vykonávat modlitbu v mešitě, důležité je, aby modlitba byla provedena směrem ke qible, tedy k Mekce. Oblečení musí zakrývat intimní části - u mužů místa od pasu po kolena, u žen musí zakrývat celé tělo kromě obličeje, rukou a chodidel. Některé právní autority doporučují ženám zahalování i úst a nosu, jiné i jednoho oka, a některé považují za zcela necudné, aby ženě bylo vidět do tváře. Za čisté místo lze pokládat místo, které nebylo znečištěno krví ani menstruuující či těhotnou ženou.³⁵

„Původně se muslimové modlili pouze v noci, drželi hojně vigilie, částečně z obavy, že se stanou předmětem posměchu nevěřících, z poloviny podle praxe poustevníků a syrských mnichů. Již na konci prvního mekkánského období Prorok zavedl dvě denní modlitby, ráno a večer, k nimž později přidal ještě třetí v poledne. Až po Muhammadově smrti bylo uceleno, že muslim je povinen se modlit pětkrát denně (za úsvitu, v poledne, odpoledne, při západu slunce a večer po západu slunce).“³⁶

K modlitbě je muslim vyzván voláním muezzina. Toto svolávání je chápáno jako jedno z nejromantičtějších a nejatraktivnějších projevů islámské religiozity. Provádí se z ochozu minaretu. Dříve muezzinové stoupali pětkrát denně na střechy

³³ Mendel, M. *Vino a vinařství v dějinách islámu*, s. 30–40.

³⁴ *Korán*, s. 99.

³⁵ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 100.

³⁶ *Korán*, s. 99.

domů a předháněli se, kdo lépe procítí svolávání. Dnes je již modlitební čas vyhlašován muezzinem za pomoci rozhlasu či magnetofonu.³⁷

Modlitba v islámu je chápána jako přímé spojení mezi Bohem a věřícím. Účelem modlitby je posílení a oživení víry v Boha, očistění srdce a zabránění pokušení ke špatnostem a zlu. Je jedinou pravidelnou bohoslužbou, protože islám nezná mši ani bohoslužbu jako křesťanství.³⁸

Nejznámějším úsekem modlitby je prostrace neboli sudžúd. Věřící dvakrát poklekne a dotýká se čelem a nosem země, přičemž opakuje výrok: „Alláhu akbar“ a „subhána rabbí'l-'azím“. Mezi dvěma prostracemi je poloha sedu neboli džulús, kdy má věřící nohy pod sebou a celou vahou těla se opírá o paty. V této poloze může být až několik minut. Poté následuje druhá prostrace a vztyk. Modlitba je zakončena v poloze džulús, kdy se má vyslovit výrok: „as-salámu 'alajkum va rahmatu'llahi“, což v překladu znamená „mír s Vámi a milost Boží“.³⁹

Zvláštní smysl má páteční modlitba, koná se pravidelně v pátek v poledne. Musí být pronášena na shromáždění, které je vedeno imámem.⁴⁰ Každý muslim se zpočátku modlí libovolně. Poté na minbar⁴¹ vystoupí poučený vykladač koránu, který se pro tento okamžik nazývá chatíb.⁴² Pronese teologickou právní promluvu neboli chutbu, která se zpravidla skládá ze dvou částí. První část je exegeze⁴³ koránu, při níž chatíb může odkazovat na nejrůznější události. V momentální situaci by například mohl poukazovat na situaci islámského státu. V druhé části je vymezená chutba, která zahrnuje chválu Proroka a prvních čtyř chalífů. Páteční modlitba by měla být vykonána v mešitě, pokud je to možné, v opačném případě je možné shromáždění vykonat doma či v práci. Mešity jsou pokládány za jediné svobodné a bezpečné místo pro výměnu názorů.⁴⁴

³⁷ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 102.

³⁸ Ibrahim, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 54.

³⁹ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 105.

⁴⁰ Titul pro morální vzor koránu viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 612.

⁴¹ Kazatelna, na které se pronáší promluva páteční modlitby viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 612.

⁴² Náboženský vzdělanec provádějící promluvu při páteční modlitbě viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 571.

⁴³ Disciplína klasické islámské vědy, která vymezuje vztah společnosti ke koránu, jako základnímu zdroji islámské věrouky viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 541.

⁴⁴ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 102.

Po skončení modlitby některé ženy, zejména ty, které jsou neplodné či zapuzené vdovy nebo matky s nemocnými dětmi, navštěvují některá posvátná místa v mešitě a v jejím okolí, jako například studny, stromy či sloupy, a prosí Boha o slitování.⁴⁵

Další náboženskou povinností je dávat chudým almužnu, původní význam slova „zakát“ je očištění a růst. „Zakát“ je odvozeno od slova „zaká“, kdy v židovství a křesťanství neslo význam „očisťovat se“, být zbožný a zahrnovalo v sobě představu darovat určité skupině lidí procento z určitého majetku. Náš majetek má být tedy očištěn tím, že dáme jeho menší část někomu potřebnému.⁴⁶

Stejně tak, jak to uvádí korán:

„Jestliže dáváte almužny veřejně, je to krásné, jestli však to činíte skrytě a dáváte chudým, je to pro vás lepší a vymaže vám to špatné skutky vaše. A Bůh je dobře zpraven o tom, co činíte.“ (Korán, 2:271)

Almužnu by měl dávat každý dospělý muslim, jehož majetek přesahuje přesně stanovené minimum. Tato povinnost se netýká otroků, jinověrců⁴⁷, tělesně a duševně postižených osob a dětí. Almužna se odevzdávala na konci každého roku z plodin, jako je například obilí, dále ze skotu, zlata, stříbra a z dalšího zboží, které bylo určeno pro obchod. Z plodin se platilo deset procent, avšak jestliže pole musela být zavlažována, platilo se jen pět procent. Stejná sazba byla i pro drahé kovy a zboží.⁴⁸

Pět pilířů by se neobešlo bez držení půstu, tedy třicetidenního půstu v měsíci ramadánu. Byl uzákoněn v roce 624 n. l. Muhammadem, aby si naklonil tamější židovské rody, na jejichž přízni byl zpočátku závislý. Půst je stejně tak jako modlitba považován za starý sémitský zvyk. Podstatou půstu je obejít se od úsvitu do západu bez jídla, pití a sexuálního uspokojování.⁴⁹ Tradičně se půst přerušuje datlemi a podmáslím, typickým jídlem po západu slunce jsou plněné placky samosa, rýže, maso, zeleninové saláty a ovoce.⁵⁰ Dále je zvykem jíst pravou rukou, stává se, že leckdy je hostu nabídnuta lžice. Ovšem mezi základy slušného chování patří její odmítnutí. Pravá ruka má sloužit k jídlu z toho důvodu, že v minulosti neexistoval toaletní papír,

⁴⁵ Tamtéž s. 102.

⁴⁶ Ibrahim, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 54.

⁴⁷ V islámském chalífátu právní termín pro příslušníky nemuslimských náboženských komunit, jako například křesťané a židé viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 612.

⁴⁸ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 105.

⁴⁹ Tamtéž, s. 105-108.

⁵⁰ Aminová, H. *Shledání v poušti*, s. 190.

a i v dnešní době v některých oblastech není. Levá ruka je tedy vyhrazena k očistě po vykonání potřeby.⁵¹

Povinnost půstu je zahájena za úsvitu, kdy, jak praví korán:

„ Jest Vám dovoleno přiblížit se v noci postní k manželkám svým – ony jsou pro vás oděvem a vy jste oděvem pro ně. Bůh poznal, že křivdíte sami sobě, avšak obrátil se k vám a odpustil vám. Nyní tedy souložte s nimi a usilujte o to, co Bůh vám předepsal. Jezte a pijte až do chvíle, kdy od sebe rozeznáte bílou a černou nit na úsvitu, potom dodržujte plný půst až do noci. A nesouložte s nimi, zatímco se zdržujete v rozjímání v modlitebnách! Toto jsou ohraničení Boží, nepřibližujte se k nim! A takto Bůh činí srozumitelnými znamení Svá pro lidi – snad budou bohabojní!“ (Korán, 2:187)

Některé právní školy zakazují během ramadánu i kouření, žvýkání tabáku, ale i usrkávání malého množství vody a dokonce i polykání slin.⁵² Půst je povinný pro každého dospělého člověka, který je duševně i tělesně zdravý. Od půstu jsou osvobozeny těhotné a kojící ženy, nemocní lidé a děti, které nedosáhly adolescentního věku, tedy přibližně deseti let, aby nebyl narušen jejich vývoj. Dále je půst odpuštěn lidem, kteří jsou na dlouhých cestách a starším lidem, kteří si půst mohou nahradit darem potravy chudým.⁵³

Korán dále muslimům přikazuje, aby alespoň jednou za život vykonali pouť do Mekky (viz obrázek 4). Povinnost je vyhrazena pro osoby, které jsou duševně a tělesně zdravé a mají dostupné finanční prostředky pro vykonání cesty. Naopak se nevztahuje na otroky a na ženy, které nemají manžela či druha, který by je doprovodil. Pokud je starší člověk z bohaté vrstvy, a má prostředky pro uskutečnění pouti do Mekky, může za sebe poslat náhradu.⁵⁴

Původ poutní ceremonie je předislámský. Už v předislámské Arábii byla Mekka hlavním poutním místem, kdy hlavní svatyní byla Ka'ba.⁵⁵ Ka'ba se nachází uprostřed rozsáhlé mešity v Mekce, která má sedm minaretů. Rohy Ka'by jsou namířeny k jednotlivým světovým stranám. Černý kámen je umístěn v malém výklenku

⁵¹ Tamtéž, s. 179.

⁵² Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 110.

⁵³ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 92-108.

⁵⁴ Tamtéž, s. 110-112.

⁵⁵ Hlavní kultovní místo islámu na nádvoří Velké mešity v Mekce, kamenný relikviář ve tvaru kostky vysoký 15m, dlouhý 12m a široký 10m viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 541.

u východního rohu. Ke Ka'bě se vztahuje mnoho legend, některé z nich jsou o jejím vzniku a historii. Podle jedné z legend Ka'bu postavil Adam, kterému bylo místo stavby ukázáno archandělem Gabrielem. Černý kámen byl tehdy ještě bílý a sloužil Adamovi původně jako židle, zčernal až poté, kdy na sebe přijal všechny lidské hříchy. Další pověst praví, že Ka'bu vybudoval Abraham neboli Ibrahím v okamžiku, kdy se vrátil do údolí Mekky, poté co vyhnal svou služebnou Hagar spolu se synem Izmaelem. Po dlouhém putování v poušti Hagar a Izmaelovi došla voda, hledali ji mezi pahorky as -Safá a al-Marwa, což si muslimové dodnes připomínají při pouti k Mekce. Nakonec jim Bůh pomohl, objevili posvátný pramen, který byl později nazván Zamzam.⁵⁶

S poutí jsou spojené různé obřady. Dvacet kilometrů před Mekkou podstoupí poutník rituální očistu. V určitých případech, jak už jsem zmiňovala, korán povoluje provést rituální očistu pískem místo vody. Dále na sebe při vstupu do posvátné oblasti⁵⁷ bere stav zasvěcení, tento stav se nazývá ihrám. Poté si oblékne poutní oděv, který se též nazývá ihrám. U muže to jsou dva nesešité čisté bílé kusy látky. První kus se obtočí kolem boků, druhý se přehodí přes levé rameno. U mužů nemá být hlava ničím zakrytá a nohy mají být bosé či mohou být obuty do sandálů, které chrání pouze chodidla. Oproti muži musí být žena ihrámem zahalena celá, a to od hlavy až k patě, a do posvátné oblasti smí vstoupit jen po boku muže.⁵⁸

Muslim, který se rozhodne absolvovat pout' do Mekky, si může zvolit, zdali podstoupí hadždž, tedy velkou pout', nebo malou pout', která se nazývá umra. Malou pout' neboli umru lze vykonat kdykoli. Oproti tomu velká pout' neboli hadždž se koná koncem první třetiny posledního měsíce v islámském lunárním kalendáři. Na konci rituálu je pravidlem napít se ze studny Zamzam a navštívit Prorokův hrob v Medíně.⁵⁹ Poslední pout' se konala 2. října 2014. Bohužel i tento rituál mohou doprovázet různá úskalí, pro tento rok to byl strach z eboly a terorismu. Mezi nejtragičtější případy poutě do Mekky patří například pout' v roce 1990, kdy v davu lidí zahynulo 1426 lidí či rok

⁵⁶ Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 103.

⁵⁷ Tato posvátná oblast je nazývána haram viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 549.

⁵⁸ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 135.

⁵⁹ Tamtéž, s. 135.

1997, kdy v době konání pouti údolí Mína zasáhl požár, při kterém zahynulo 340 poutníků.⁶⁰

Umra zahrnuje sedminásobné obejití Ka'by bez zastavení, přičemž muslim při každém obejití políbí Černý kámen nebo se ho alespoň dotkne rukou, kterou se dotkne svých rtů. Dále obsahuje sedminásobný běh mezi posvátnými pahorky, začíná se u as-Safá a končí u al-Marwy, oba pahorky jsou dnes součástí velkého komplexu Posvátné mešity.⁶¹

Velká pouť neboli hadždž se rozkládá do několika dnů, koná se v dvanáctém měsíci islámského roku mezi sedmým až třináctým dnem. Sedmý den dvanáctého měsíce muslimského kalendáře zahrnuje polední modlitbu v mekckém džámi'u, po ní následuje kázání, které obsahuje výklad poutních obřadů. Tzv. pozdravné obcházení vykonávají ti, kteří neprovedli umru. Osmý den se společně odchází do údolí Mína. V Mína je doporučováno učinit polední, odpolední, večerní i noční modlitbu. Devátý den se odchází po ranní modlitbě k pahorku Arafát, zde se stojí od poledne do západu slunce. Po ranní modlitbě se desátý den koná druhý běh do údolí Mína, kde se hází sedmi kaménky, což má znázorňovat kamenování Satana.⁶² Poté následuje obětování zvířete, nejčastěji ovce či berana, jehož maso je rozdáno chudým. Tímto činem, obětováním, si muslimové připomínají příběh proroka Abrahama neboli Ibrahíma, kterému Bůh poručil obětovat svého syna. Abraham zcela odhodlaně šel oběť vykonat, avšak když už se chystal syna zabít, Bůh jej na poslední chvíli zastavil.⁶³ Po obětování poutníci krátce setrvávají v Mekce. Na rozloučenou se vykonává ještě tawwáf a běh mezi pahorky as-Safá a al-Marwa. Tím jsou ukončeny poutní obřady, zúčastnění muslimové se svléknou, odloží ihrám a dají si oholit hlavu. Jedenáctý a třináctý den je jejich úkolem zdržovat se v údolí Mína, poté se navrátit do Mekky a na závěr vykonat umru (viz obrázek 5). Ten, kdo vykonal velkou pouť, nese jméno hádždž a žena je pojmenována hádždža.⁶⁴ Dále například v Egyptě je zvykem, že si poutníci nechají namalovat na zdi svého domu některé výjevy z hadžie. Může být

⁶⁰ *Pouť do Mekky: Letos ve znamení obav z terorismu a eboly*, 2.10.2014, Česká televize, Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/287885-pout-do-mekky-letos-ve-znameni-obav-z-terorismu-a-eboly/>, 4.3.2015.

⁶¹ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 135.

⁶² Tamtéž, s. 137.

⁶³ Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 159.

⁶⁴ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 137.

znázorněn například parník, letadlo či velbloud.⁶⁵ Dnes se počet návštěvníků Mekky odhaduje na dva milióny, z nichž přibližně polovina pochází z nearabských zemí.⁶⁶

---

⁶⁵ Denny, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 83.

⁶⁶ Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 30.

3 ŽENY V MUSLIMSKÉ SPOLEČNOSTI

Dle Všeobecné deklarace lidských práv: „Každý má všechna práva a všechny svobody, stanovené touto deklarací, bez jakéhokoli rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení“.⁶⁷ I dle koránu jsou si muž a žena rovni:

„ Lidé, bojte se Pána svého, jenž stvořil vás z bytosti jediné a stvořil z ní manželku její a rozmnožil je oba v množství velké mužů i žen...“ (Korán, 4:1)

Ženy mají před Bohem stejné povinnosti jako muži. Mezi ně patří modlitba, vyznání víry, půst, almužna a pout' do Mekky. Korán tedy shrnuje povinnosti každého muslima a muslimky:

„Věřící muži a věřící ženy jsou si vzájemně přáteli a přikazují vhodné a zakazují zavrženímhodné, dodržují modlitbu, dávají almužnu a jsou poslušní vůči Bohu a Jeho poslu. Nad těmi se Bůh věru slituje, neboť Bůh mocný je i moudrý.“ (Korán, 9:71)

Žena podle islámu, ať už svobodná či vdaná, je samostatná lidská osoba s právem vlastnit a nakládat se svým majetkem a výdělkem dle svých představ. Má právo nakupovat a prodávat, dávat dary a almužnu. Dále má právo dědit i vzdělávat se.⁶⁸

I přestože si muž a žena mají být rovni, v oblasti práv to tak není, muž je na vyšší úrovni než žena. Koránové texty to zdůvodňují tím, že:

„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jedněm z vás před druhými a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“ (Korán, 4:34)

Velmi často jsou tyto verše podstatou sporu, problémem je různá interpretace těchto veršů. Někdo to může chápat, že muž zaujímá vyššího postavení z toho důvodu,

⁶⁷ Aries. *Všeobecná deklarace lidských práv a související dokumenty*, s. 11.

⁶⁸ Ibrahim, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 52.

že je od přírody fyzicky silnější, a proto má větší zodpovědnost, která se vztahuje na ekonomickou podporu a ochranu ženy. Jiní si to vykládají jako právo muže chovat se k ženě nadřazeně a bít ji. I přestože Muhammad muže před bitím manželek výslovně varuje:

“Nikdo z Vás ať se neopovazuje zbit svoji ženu jako otroka, a pak s ní mít na konci dne pohlavní styk.”⁶⁹

Podobně je to i se vzděláním, žena sice má nárok na vzdělání, ale v případě, že rodina má mnoho dětí a nedostatek finančních prostředků, v první řadě pošle do školy chlapce, potom teprve dívku. Stejně tak je to potom i se zahraničními pobyty. Zahraniční stipendium dostanou snáze chlapci, dívky ho dostávají výjimečně.⁷⁰

Žena oproti muži má tu nevýhodu, že je po všech stránkách vyloučena z veřejného života a vyhnána do soukromí, do domácnosti. Již Muhammadovy manželky měly od Alláha nařízeno žít v domě:

„Zdržujte se důstojně ve svých domech a nestavte na obdiv ozdoby svoje podle způsobu dřívější doby nevědomosti! Dodržujte modlitbu, dávejte almužnu a buďte poslušné vůči Bohu a poslu Jeho! Bůh chce pouze odstranit od Vás špínu, lidé domu, a chce vás očistit úplným očištěním.“ (Korán, 33:33)

Mají být především matkami a vychovatelkami dalších generací, což je v islámu zodpovědná role, protože rodina je chápána jako základní jednotka společnosti.

3.1. ZAHALOVÁNÍ

Existuje další problematika, která se týká pouze žen, a tou je zahalování, které je velmi důležitou součástí islámu, a také je jedním z koránských zákonů. O zahalování se v koránu hovoří například v súře 33:

„Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu, aby byly poznány a nebyly uráženy. A Bůh je odpouštějící, slitovný.“ (Korán, 33:59)

⁶⁹ Frouzová, M. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*, s. 96.

⁷⁰ Frouzová, M. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*, s. 21.

Tento verš je považován za základ muslimského zákona o zahalování žen, i přestože pouze doporučuje, aby si ženy přitahovaly dlouhé závoje k tělu a nechodily s rozevřenými oděvy. Zahalení je především otázka vnitřního přesvědčení, muslimská žena se má zahalovat z vlastní vůle, nikoli na základě tlaku.

Avšak existují země, a to zejména v Evropě, ve kterých tato povinnost není akceptována. Mezi nejznámější místa, kde se tato situace řešila, patří Francie, kde žije největší muslimská komunita v západní Evropě. V roce 2008 se zde řešil případ Fatimy Afifové, kterou propustili ze soukromé mateřské školy, protože si odmítala sundat hidžáb.⁷¹ Na to navazoval v roce 2011 zákaz zahalování ve veřejných institucích. Ženě, která tento zákaz poruší, hrozila pokuta 150,- EUR. Ve stejném roce se další zemí, která zavedla zákon o zákazu zahalování, stala Belgie. Ovšem mezi země, kde tento zákaz platí, patří již více jak čtvrt století Itálie. Dalšími zeměmi, kde legislativa zakazuje zahalování, je například Dánsko, Nizozemsko či Německo. Avšak i Česká republika patří mezi místa, kde muslimské tradice nejsou akceptovány. Jako příklad lze uvést událost z listopadu 2013, kdy dvě muslimky ukončily studium z důvodu zákazu nošení šátku, který jim byl udělen ředitelkou školy.⁷²

Dalším z případů, kdy ženám bylo zakázáno nosit hidžáb, je muslimská servírka, která pracovala v kalifornském Disneylandu. Ačkoli muslimská žena svému zaměstnavateli navrhovala, že svůj hidžáb sladí s barvami Disneylandu či že bude nosit šátek s firemním logem. I přesto ji zaměstnavatel zakázal nosit hidžáb a okomentoval to tím, že požaduje jednotný vzhled zaměstnanců. Zaměstnankyním je zakázáno nejen nošení hidžábu, ale restriktce se týkají i délky nehtů, které nesmějí být delší než šest milimetrů.⁷³

---

⁷¹ *Zpřísní Francie zákaz nošení muslimských závojų*, 5.4.2013, Týden, Dostupné: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/zprisni-francie-zakaz-noseni-muslimskych-zavoju_266098.html?showTab=nejctenejsi-3#.VRmsa_msUy8, 4.3.2015

⁷² *Muslimky opustily českou školu, zakazovala jim nosit šátek*, 8.11.2013, Česká televize, Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/249700-muslimky-opustily-ceskou-skolu-zakazovala-jim-nosit-satek/>, 4.3.2015

⁷³ *Muslimka se soudí s Disneylandem. Zaměstnavatel jí prý zakazoval nosit hidžáb*, 14.8.2012, Hospodářské noviny, Dostupné: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-57011790-muslimka-se-soudi-s-disneylandem-zamestnavatel-ji-pry-zakazovala-nosit-hidzab>, 4.3.2015

Muslimové všeobecně dbají na zakrývání těla. Cudnost je jim přikázána koránem:

„Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví...“ (Korán, 24:30),
 pro ženy zejména ještě dodatek, *„...aby nedávaly na obdiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné!“ (Korán, 24:31)*

Na druhou stranu existují však muslimky, které se zahalovat nechtějí a necítí to jako svou povinnost. V určitých oblastech je zvykem, že se ženy oblékají do nejprostších černých burnusů, na nichž je na první pohled vidět bída. Urozené ženy například z královské rodiny se naopak odívají do hedvábí doladěného drahými kameny a stříbrno-zlatou nití. Obličej je zahalen hladkým mulovým závojem, na některých místech je tradicí nosit kožené masky, v jiných zas závoje známé jako burqa, které mají otvory pouze pro oči (viz obrázek 6). Bez burnusu a šátku, který by nezahaloval vlasy, nesmí žena odejít z domu. Arabky a Beduínky svůj oděv rády doplňují náhrdelníky, náušnicemi či náramky. Právě šperky jsou totiž v některých oblastech odznakem určitého postavení. Naopak muži nosí oděv, který je nazýván tóba. Jedná se o rozevrlé bílé košile s dlouhými rukávy, sahající až na zem. Pod tóbou je zvykem nosit dlouhé kalhoty neboli sirwál. K mužskému oděvu neodmyslitelně patří i pokrývka hlavy, nejčastěji se jedná o bílý šátek – ghutra či červeno-bílý kostkovaný šátek – shumag. Dnes se používá jednotný název pro oba tyto typy, a to ghutra. Požádat muže, aby při vstupu do společnosti odložil pokrývku hlavy tak, jak je to zvykem v západní civilizaci, je považováno za nemístné a nezdvořilé.⁷⁴

3.2. CIZOLOŽSTVÍ

Korán navrhuje manželství jako způsob zachování cudnosti. V případě, že je porušeno cizoložstvím, následuje trest - ukamenování. Zatímco u předmanželského styku je trestem zbičování, jak je pevně v koránu vymezeno:

„Cizoložníci, cizoložníka zbičujte, každého z nich sto ranami!“ (Korán, 24:2)

Dle svatého písma se cizoložník smí oženit jen s cizoložnicí či modloslužebnicí a naopak. *(Korán, 24:3)*

⁷⁴ Aminová, H. *Shledání v poušti*, s. 179-180.

Kamenování se jako právní norma prosadilo během 8. - 9. století. I přesto se však v dějinách islámu trest ukamenování objevoval zřídka a nahrazoval se bičováním, či symbolickým kamenováním pískem nebo veřejným ponížením. Dnes se ale některé země vrací k původní tradici kamenování nebo bičování k smrti, jako například Pákistán či Súdán. Zvykem také bývá, že trest vykonávají přímo příbuzní.⁷⁵ Jeden z případů, kdy muž byl ukamenován k smrti za cizoložství, se odehrál v roce 2009 v Somálsku. Jeho přítelkyně byla odsouzena, ke stejnému trestu, ale trest byl vykonán až po porodu.⁷⁶ Ve stejné zemi došlo o čtyři roky později také k ukamenování z důvodu homosexuality, kdy osmnáctiletý muž údajně sváděl třináctiletého chlapce.⁷⁷ K nejnovější události ukamenování, patří případ z konce března letošního roku. Pár milenců byl ukamenován, za smilstvo, za milování před svatbou. Poprava byla veřejná. Důvodem měla být výstraha pro ostatní, kteří se do budoucna měli poučit a nikdy se tohoto hříchu nedopustit.⁷⁸

Islám však není jediné náboženství, které odsuzuje cizoložství, stejného názoru je i židovství. Naopak křesťanství se od něj distancuje, sám Ježíš říká:

„Kdo z Vás je bez hříchu, ať první po ní hodí kamenem.“ (Jan 8, 7)

Máme se tedy sami zamyslet nad svými hříchy. V islámu je návrat k zákonům šari'a projevem islámského fundamentalismu.

Obvinit a usvědčit ženu z cizoložství vyžaduje svědectví čtyř hodnověrných mužů, a přesto má žena právo bránit se čtyřnásobnému prohlášení. Toto koránské ustanovení o čtyřech svědcích se váže k příběhu jedné z manželek Muhammada A'íši, která byla nařčena z nevěry, když se vrátila za doprovodu cizího muže z pouště, kde hledala svůj ztracený náhrdelník.⁷⁹

⁷⁵ Horyna, B. Pavlincová H. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 529.

⁷⁶ *V Somálsku ukamenovali muže za cizoložství, poprava trvala sedm minut*, 6.11.2009, Idnes, Dostupné: http://zpravy.idnes.cz/v-somalsku-ukamenovali-muze-za-cizolozstvi-poprava-trvala-sedm-minut-1zj-/zahranicni.aspx?c=A091106_193141_zahranicni_btw, 13.3.2015.

⁷⁷ *Mladého gaye ukamenovali k smrti kvůli homosexualitě*, 22.3.2013, Dostupné: <http://www.lui-magazine.cz/novinky/item/1408-mlad%C3%A9ho-gaye-ukamenovali-k-smrti-kv%C5%AFli-homosexualit%C4%9B#.VQQ4iY6G8y8>, 13.3.2015.

⁷⁸ *Za Sex před svatbou následovala drsná pomsta*, 1.4.2015, Zahraniční eurozprávy, Dostupné: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/blizky-vychod/117026-za-sex-pred-svatbou-nasledovala-drsna-pomsta-vite-co-jim-udelal-islamsky-stat/>, 2.4.2015

⁷⁹ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 133-134.

4 MANŽELSTVÍ

Manželství mezi mužem a ženou je uzavíráno zpravidla písemnou smlouvou. Pro platnost smlouvy je nutná podmínka, že je uzavřena mezi mužem, tedy ženichem, a zákonným zástupcem nevěsty, kterým nejčastěji bývá otec nevěsty či jakýkoliv jiný příbuzný mužského pohlaví z otcovy strany. Pozice zákonného zástupce nevěsty se nazývá walí. Obsahem smlouvy je především stanovení výše mahru⁸⁰, který je předán otci nebo přímo nevěště.⁸¹ Z manželské smlouvy vyplývají i další práva a povinnosti mimo stanovení výše mahru, kdy manžel je povinen poskytnout ženě věno, které se stává manželčiným osobním majetkem. Dále má manžel povinnost finančně zaopatřit svou rodinu. Oba manželé musí dodržovat věrnost jeden vůči druhému. Věrnost v muslimské kultuře není chápána jen jako vyhýbání se mimomanželskému pohlavnímu styku, ale vyhýbání se všemu, co by vedlo či vyvolávalo dojem nevěrnosti. Na základě této povinnosti ukládá islám manželovi právo zakazovat manželce stýkání s určitými osobami. Dále mají manželé právo, aby si v těžkých situacích naslouchali a radili si.⁸² Aby manželství vešlo v platnost, musí být dosvědčeno dvěma dospělými osobami a úředně zaznamenáno. Ovšem odlišný názor má například Hanafi škola, podle které může žena, pokud je dospělá, uzavřít manželství sama bez povolení opatrovníka.⁸³

Mezi mužem a ženou se však může vyskytnout překážka manželství. Překážky manželství mohou být trvalého či dočasného charakteru. Mezi překážky dočasného charakteru patří například vdané ženy, u nichž překážka zaniká ukončením manželství, a to buď smrtí manžela, či rozvodem. Další překážkou je sňatek se dvěma sestrami. Přestože islám povoluje, že manžel může mít až čtyři ženy, nesmí mít za manželky dvě sestry. Na to navazuje další překážka. V případě, že manžel má čtyři manželky, nemůže si vzít pátou, dokud se s jednou nerozvede, či jedna manželka nezemře. V situaci, kdy budoucí nevěsta je sirotek, a nemá svého zákonného zástupce walího, může ženich nevěstu požádat o ruku až po dosáhnutí dospělosti. V ten okamžik zaniká dočasná překážka. Jednou z dalších dočasných překážek je i sňatek v době uskutečnění

⁸⁰ Dar nebo částka, kterou ženich dává nevěště, jehož výše je uvedena v manželské smlouvě viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 588.

⁸¹ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 127-128.

⁸² Al-Sbenaty, A. *Manželstvo v islame*, s. 59.

⁸³ Krivenko, E. Y. *Islam and International Law*, s. 61.

poutě do Mekky. Jak jsem již poznamenala, překážky jsou i trvalého rázu. Patří sem například zákaz sňatku, je-li muž se ženou příbuzenského vztahu.⁸⁴

Korán přímo zakazuje incestní sňatky:

„A jsou vám zakázány jako manželky vaše matky, vaše dcery, vaše sestry, vaše tety z otcovy strany i matčiny strany, vaše neteře z bratrovy strany a sestřiny strany, vaše kojné a vaše soukojenky a matky vašich žen a vaše nevlastní dcery, jež jsou ve vaší péči a jež se narodily z žen, k nimž jste již vešli – však jestliže jste k nim nevešli, není to pro vás hříchem – a manželky vašich synů, narozených z vašeho ledví, a dále dvě sestry současně, leda že se to stalo již v minulosti.“ (Korán, 4:23)

Oproti tomu je povolené uzavření sňatku mezi mužem a nevlastní sestrou či sestřenicí, což je v muslimských zemích velmi oblíbené a časté. Dalším problémem při uzavření manželství bývá například nižší společenské postavení či rod muže oproti nevěstě. Dále se žena nesmí provdat za „nemuslima“, na rozdíl od žen si muž může vzít židovskou či křesťanskou ženu. Avšak žádný muslim ani muslimka nesmí vstoupit do manželství s nevěřícím partnerem. Důvod, proč islám povoluje muslimům uzavírat sňatek nejen s věřícími ženami stejného náboženství, ale i s věřícími ženami křesťanství či židovství je, že u věřícího a nevěřícího člověka se shledáváme s odlišnými úsudky na svět. Skutečnost, proč se toto nevztahuje i na muslimky, je ta, že v islámu je výlučně mužskou záležitostí povinnost zabezpečování rodiny a domácnosti. Pokud by muslimským ženám bylo povoleno vzít si za muže „nemuslima“, mohlo by dojít k situaci, že muž by v budoucnosti mohl ženu nutit porušovat muslimskou víru či se jí úplně vzdát. Oproti tomu muslimovi islám nařizuje vážit si náboženství své ženy.⁸⁵

Podle tradice si žena nesmí hledat partnera, manžela ji vybírají rodiče. Muži, na rozdíl od žen, mohou začít s námluvami, ale i přesto musí čekat na schválení svých rodičů. Doba se ale mění a v současnosti si své nastávající druhé polovičky muslimové a muslimky vybírají sami, rodiče však s výběrem musejí souhlasit.⁸⁶

Jednou z dalších tradic je zákaz setkání snoubenců o samotě, snoubenci spolu nesmějí zůstat sami, mohou se spolu stýkat pouze za přítomnosti svědků. Podobnou tradicí je i zákaz vztahu před svatbou, dodržovat to však musejí jen ženy. Neplatí to

⁸⁴ Al-Sbenaty, A. *Manželstvo v islame*, s. 37-46.

⁸⁵ Tamtéž, s. 27.

⁸⁶ Denny, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 142.

pro muže, ženy však musí dbát stále na svou počestnost. Podle islámské tradice by do manželství muž i žena měli vstupovat neposkvrnění, tedy jako panny a panice. Nyní se však tradice vztahuje už jen na ženy, dodnes v některých zemích musí žena dokazovat své panenství, nejčastěji zakrváceným prostěradlem po svatební noci. Pro některé rodiny je dívčino panenství natolik vzácné, že se rozhodnou i pro obřízku.⁸⁷ Obřízka u žen spočívá v tom, že se jim zjizví, nebo dokonce vyřízne klitoris. Ženská obřízka se však nevyskytuje ve všech muslimských zemích. V mnoha zemích bývají dívky obřezány ještě v dětství, v jiných se obřízka vykonává až po dosažení věku, kdy se může provdat. Nejčastěji se obřízka provádí mezi sedmým a osmým rokem, tedy před první menstruací. Obřízka je starý předislámský zvyk, který se provádí hlavně v afrických státech.⁸⁸

V souvislosti s manželstvím se objevuje otázka věku, kdy je možno vstoupit do svazku. Obvykle dosažení puberty je považováno za věk vhodný pro vstup do manželství.⁸⁹ V Maroku je například povoleno, díky přijetí zákona o rodině z roku 2004, vejít do sňatku až v osmnácti letech, a to jak mužům, tak ženám.⁹⁰

Vedle obvyklé podoby manželství existuje také tzv. dočasné manželství „na smlouvu“ neboli *mut'a*, u kterého se jedná pouze o časově omezené manželské spoluzítí k předem určenému datu, za které žena dostane odměnu. Většinou do něj vstupují muži, kteří se přechodně zdržují v cizině a jsou vzdáleni od své rodiny. Děti pocházející z takového dočasného či smluvního manželství se stávají otroky. Dle pramenů Muhammad svým lidem dočasné manželství povolil zejména v dobách válečných tažení. Oproti tomu Chalífa Umar byl striktně proti, přísně ho zakázal a srovnal se smilstvem. To vedlo k rozhodnutí, že u ší'itů je *mut'a* povolena, u sunnitů nikoli.⁹¹

4.1. ROZVOD

Manželství zaniká rozvodem, smrtí, prohlášením za neplatné či vykoupením z manželství. Manželství je také například ukončeno v případě, že se manžel či manželka odvrátí od islámské víry. Je známo, že žádost o rozvod je pro muže snazší.

⁸⁷ Frouzová, M. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*, s. 95.

⁸⁸ Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 151.

⁸⁹ Krivenko, E. Y. *Islam and International Law*, s. 60.

⁹⁰ Tamtéž, s. 163.

⁹¹ Bellinger, G. J. *Sexualita v náboženstvích světa*, s. 329.

Manžel se se svou ženou může rozvést na základě trojího vyslovení formule: „rozvádím se s tebou“. I přesto má žena stejné právo na rozvod jako muž. Důvodem bývá například špatné zacházení s ní a s jejími dětmi nebo také impotence. Rozvádí-li se muž, musí ženu živit do smrti, nebo do doby, kdy se znovu provdá. Poté jí musí zaplatit druhé věno, které je leckdy několikanásobně vyšší než věno první. Kdežto když se rozvádí žena, nemá právo na druhé věno, pokud však není v situaci, kdy muž je alkoholik. Rozvod může být uskutečněn nejen na základě požadavku nevěsty či ženicha, ale i na žádost zákonného zástupce nevěsty - walího.⁹² Například v Saúdské Arábii vlastní muž právo zrušit manželství kdykoli, k rozvodu nepotřebuje žádný důvod a na slovu manželky nezáleží. Oproti tomu, chce-li se rozvést žena, je povinna dokázat manželovu nevěru.⁹³

Rozvod se nesmí uskutečnit v době, kdy je manželka v menstruačním cyklu. To znamená, že rozvod musí proběhnout mezi jedním a druhým menstruačním obdobím. Důvodem, proč je v této době rozvod zakázán, je ten, že v době menstruačního cyklu jsou ženy náladové, občas trpící i depresemi.⁹⁴

Dle koránu by rozvod měl probíhat v poklidu a manželce by měl být vrácen všechn hmotný majetek, který do manželství přinesla. Dále jí náleží část mahru, jehož výše je stanovena v manželské smlouvě. Po rozvodu následuje tzv. čekací lhůta, která obvykle trvá tři až dvanáct měsíců, během níž má muž povinnost ženu živit a má nárok na dítě, které by se v této době narodilo. Žena se před uplynutím této lhůty nesmí provdat. Čekací lhůta je pro manžele ještě poslední šancí, aby dostatečně zvážili, zda se k sobě vrátí a budou žít ve sňatku, či budou žít trvale odděleně. Po uplynutí čekací lhůty mezi sebou manželé nemají již žádné závazky.⁹⁵ Když se manželství rozpadne, může nastat situace, kdy matka může získat opatrovnictví dítěte jen do určité doby, která je ohraničená věkem dětí. U chlapců je to devět a u dívek sedm let. Jedná se zde o přesvědčení, že po přesáhnutí hranice uvedeného věku již děti mateřskou péčí nepotřebují. Dítě je svěřeno automaticky do péče otce.⁹⁶

⁹² Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 198-200.

⁹³ Aminová, H. *Shledání v poušti*, s. 37.

⁹⁴ Al-Sbenaty, A. *Manželstvo v islame*, s. 88.

⁹⁵ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 127-129.

⁹⁶ Aminová, H. *Shledání v poušti*, s. 176.

4.2. POLYGAMIE

Polygamie byla spíše známá v raném středověku, kdy v lidské populaci mírně převažovaly ženy. Častým důvodem, kdy došlo k takové situaci, byly zdlouhavé války, které prudce snížily rovnováhu pohlaví.⁹⁷ Zatímco mnohoženství, tedy polygynní manželství, islám uznává, mnohomužství povolené není. I pro tuto problematiku jsou v koránu stanoveny podmínky, za jakých muž může mít více žen:

„...berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři, čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimiž vládnou pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení.“ (Korán, 4:3)

Tedy muži je mnohoženství povoleno jen tehdy, bude-li ke všem manželkám spravedlivý a vytvoří jim stejné materiální podmínky včetně bydlení. Jediné, co nelze ovlivnit, jsou city, nelze milovat všechny své manželky stejně.⁹⁸ Díky polygamii si muž může zdvojnásobit svou reprodukční schopnost. Pokud muž celý život žije jen s jednou ženou a je jí věrný, může mít jen tolik dětí, kolik jich je jeho žena schopná porodit. V minulosti bylo zvykem mít čtyři manželky a k tomu ještě konkubíny, například marocký sultán Ismail Krvežiznivý měl údajně k dispozici přes 500 konkubín, jednalo se o ženy od pubertálního věku do třiceti let. Sultán Ismail Krvežiznivý pravděpodobně počal více jak 888 dětí.⁹⁹

V polygamii žili například i proroci jako Abraham, David či Šalomoun. Dnes je mnohoženství běžné spíše v konzervativním prostředí společností na Arabském poloostrově. Mnoho zemí mnohoženství přímo zakazuje, například Tunis, Turecko či Jemenská lidová demokratická republika. V Sýrii je mnohoženství povoleno jen v případě neplodnosti ženy, kdy muž si přeje potomka, ale i přesto se svou ženou nechce rozvést. V dalších zemích je muži polygynie schválena jen na základě rozhodnutí islámského soudce, který posuzuje finanční prostředky a celkový stav rodiny. V Egyptě, Sýrii a Iráku je mnohoženství zakázáno pro státní zaměstnance včetně členů armády. V Egyptě navíc od roku 1979 platí norma, že manžel musí uvědomit ženu o svém záměru, a ta má právo požádat o rozvod a získat mahr v plné míře.¹⁰⁰ V některých zemích byla polygamie omezena osmanským zákoníkem z roku

⁹⁷ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 195-197.

⁹⁸ Al-Sbenaty, A. *Manželstvo v islame*, s. 25.

⁹⁹ Campbell, A. *A min of her own: The evolutionary psychology of women*, s. 40.

¹⁰⁰ Křikavová, A. Mendel, M. Müller, Z. *Islám ideál a skutečnost*, s. 197-198.

1917, který je mimo jiné dosud používán v Libanonu. Na základě tohoto zákona má žena právo si v manželské smlouvě vyhradit podmínku uchování monogamní povahy svazku a v případě, že nebude dodržena a muž si přivede druhou ženu, manželství bude rozvedeno.¹⁰¹

---

¹⁰¹ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 130.

5 SVÁTKY ISLÁMU

Jak už jsem zmiňovala, jednou z povinností muslimů je půst, a právě mezi nejznámější muslimské svátky patří Ramadán. Ramadán začíná tzv. „nocí spatření“. Muslimové si připomínají okamžik, kdy byl Muhammadovi zjeven korán. Věřící se snaží v tomto posvátném měsíci pozvednout svůj duchovní a mravní život.¹⁰² Muslimové se postí od úsvitu až do západu slunce, po tuto dobu nesmí jíst, pít, kouřit a mít pohlavní styk. Ramadánu by se neměli zúčastnit staří lidé, nevyléčitelně nemocní a děti, dále lidi na cestách, ženy těhotné, kojící a menstruuující.¹⁰³ Stejně tak jak je to vymezeno v koránu:

„Postěte se jen po určený počet dní! Ten z vás, kdo je nemocen anebo na cestách, postí se stejný počet dní později. Ti, kdož mohou se postit, však nečiní tak, ti necht' se vykoupí nakrmením jednoho chudého. Kdo však dobrovolně učiní více dobrého, bude to přičteno k jeho dobru. A půst je pro vás lepší – jste-li rozumní.“ (Korán, 2:184)

Dále by se neměli postit například piloti kvůli svému zaměstnání, ovšem mohou si to nahradit, a to obstaráním obživy pro chudé lidi. Zpravidla mají po celý měsíc živit chudého člověka tak jako sebe.¹⁰⁴ Ramadán je dobou rozjímání, což leckdy kvůli ročnímu období a podnebnému pásmu nemusí být snadné. Největším přínosem je společně sdílený pocit příslušnosti k jedinému lidskému rodu a rozdíly ve společenském postavení, bohatsví či jiné okolnosti, které lidi rozdělují, v tomto období téměř neexistují. I přes všechnu náročnost a únavu tohoto postního měsíce není ramadán období pochmurné, ba naopak večery bývají velmi zábavné. Celkovým záměrem ramadánu je připomenout si, jak žijí chudí lidé.¹⁰⁵

Ramadán je devátý měsíc islámského kalendáře, který v průběhu (lunárního) roku může připadnout na různá období. Je to jediný měsíc, který je v koránu jmenovitě vymezen jako měsíc každoročního půstu.¹⁰⁶ Lunární kalendář má dvanáct měsíců, ale na rozdíl od tradičního kalendáře má 354 dnů, v přestupném roce 355 dnů.¹⁰⁷

¹⁰² Denny, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 79.

¹⁰³ Kirste, R. Schultze, H. Tworuschka, U. *Svátky světových náboženství*, s. 71-72.

¹⁰⁴ Bellinger, G. J. *Sexualita v náboženstvích světa*, s. 324.

¹⁰⁵ Denny, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 79.

¹⁰⁶ Bellinger, G. J. *Sexualita v náboženstvích světa*, s. 324.

¹⁰⁷ Aminová, H. *Shledání v poušti*, s. 190.

Například v Íránu vypadá den v období ramadánu takto: „*Zakázaná cigareta je viděna maximálně leda tak u bezdomovce, jíst je povoleno jen v restauracích poblíž nádraží a letišť, zkrátka tam, kde se vyskytují lidé, na které se víra nevztahuje. V době půstu jsou jídelny často polepeny novinovým papírem, aby muslimové nebyli pokoušeni.*“¹⁰⁸

V průběhu ramadánu se slaví 27. den i tzv. „noc osudu“, která je považována za noc, při níž se Muhammadovi zjevily první verše koránu. Turecky se jí říká „Kadir gecesi“. Na konci ramadánu následuje Svátek ukončení půstu. Jedná se o třídní svátek, který se v Turecku nazývá „Şeker Baham“. Muslimové si navzájem posílají pozdravné pohlednice, chystají zvláštní jídla a snaží se tento čas strávit s rodinou. Dnes se spíše svátek nese ve znamení cukrovinek, dal by se přirovnat například k našim Vánocům.¹⁰⁹

Dalším svátkem je tzv. Malý svátek neboli Svátek ukončení půstu. Tento svátek se slaví první dny měsíce šawwálu po ukončení půstu v měsíci ramadánu. Je spjat se zvláštními modlitbami, hostinou a návštěvou příbuzných. Také je to okamžik, kdy by se měla zaplatit almužna chudým. Východoafričtí muslimové považují tradičně tento svátek za počátek Nového roku.¹¹⁰

Jedním z islámských svátků je také tzv. Velký svátek, který se oslavuje desátý den dvanáctého měsíce muslimského kalendáře. Tento svátek se také nazývá Svátek oběti, neboť se v něm obětuje zvíře, obvykle beran či ovce. Jak už jsem podotkla, poutníci v Mekce po ranní modlitbě odejdou do údolí Mína, kde vykonávají oběť. Ta se provádí tak, že se zvíře postaví na hlavu ve směru Ka'by, poutník zvolá „Bůh je velký“ a „Ve jménu Boha“ poté zvířeti prořízne krk. Než se zvíře naporcuje, nechá se vytéct všechna krev, v čemž můžeme vidět podobnost židovskému usmrcování zvířat a přípravě rituálního čistého masa neboli košeru.¹¹¹ Jedna třetina zvířete je brána jako oběť a dvě třetiny jsou chápány jako almužna. O malém i velkém svátku se rozdávají dárky a chudým se dává almužna. Oba tyto svátky mají zvláštní modlitbu.¹¹²

¹⁰⁸ Tureček, B. *Světla a stíny islámu*, s. 30.

¹⁰⁹ Kirste, R. Schultze, H. Tworuschka, U. *Svátky světových náboženství*, s. 71-72.

¹¹⁰ Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 221.

¹¹¹ Denny, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 82.

¹¹² Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 156.

Pro muslimy je také významný svátek Mawlid, který je pojmenován též jako svátek narození Proroka. V islámském pojetí se jedná vlastně o den úmrtí Muhammada a poté o „zrození do nebe“. Tento svátek se slaví dvanáctý den třetího měsíce rabí al-awwal lunárního kalendáře. Tato ceremonie je doprovázena zvláštními modlitbami, promluvami, ale také předčítáním textů o Prorokovi.¹¹³ V ší'itských oblastech se konají smuteční oslavy, při kterých se vzpomíná na smrt Husajna, syna čtvrtého chalífy Alího, k níž došlo u Karbalá.¹¹⁴ Vzácný význam má také tzv. Muhammadova zázračná noční pouť do Jeruzaléma a vzestup do nebe, které jsou oslavovány 27. den sedmého měsíce radžabu. Muslimský nový rok se slaví prvního muharramu. V některých zemích se také slaví i křesťanské svátky jako například Nový rok, Velikonoce, Vánoce.¹¹⁵

Všeobecně mezi rodinné svátky a tradice islámu patří například narození dítěte, obzvláště když se narodí chlapec. Když se dítě narodí, je mu pošeptána do pravého ucha modlitba a do levého ucha vyznání víry. Sedmý den po narození nastává čas dítě pojmenovat a zahájit obřad, který obsahuje obětování zvířete a ustřížení chomáčku vlasů dítěte. Mezi oblíbené pojmenování patří jména Proroka a jeho rodinných příbuzných, u ší'itů se jedná o jména Alí a Husajn. Dny narozenin v muslimské tradici nebyly oslavovány, až v novější době se narozeniny slaví. Oproti tomu je uspořádána oslava při objevení prvního zoubku. Podle lidové tradice by ten, kdo zub uviděl, měl dítěti darovat něco pro štěstí. V Turecku je například zvykem dítě položit, podepřít mu hlavu polštářem a posypat mu ji směsí uvařené pšenice a cukru.¹¹⁶

Když dítě začne mluvit, mezi jeho první slůvka patří například „basmala“, dále se dítě učí číst a recitovat z koránu. Malé dívky a chlapci si spolu mohou hrát do doby, než se přiblíží puberta, poté jsou rozděleni.¹¹⁷ Dále sem patří například chlapecká obřízka či svatba.¹¹⁸ Obřízka neboli chitán, jak už jsem poznamenala, není jen typicky chlapeckou záležitostí, ale v některých zemích se vykonává i u žen. Věk u obřízky se liší také dle země, většinou je to však okolo sedmého až desátého roku. Přestože se o ní korán vůbec nezmiňuje, vyskytuje se v mnoha hadíthech.

¹¹³ Horyna, B. Pavlincová H. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 629.

¹¹⁴ Město v středním Iráku, v jehož blízkosti 10. října roku 680 zahynul třetí ší'itský imám Husajn se svou rodinou viz Horyna, B. Pavlincová, H. *Judaismus, křesťanství a islám*, s. 579.

¹¹⁵ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 156.

¹¹⁶ Kirste, R. Schultze, H. Tworuschka, U. *Svátky světových náboženství*, s. 76-77.

¹¹⁷ Denny, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 140-141.

¹¹⁸ Bahbouh, Ch., Fleissig, J., *Malá encyklopedie islámu*, s. 155-156.

Již v minulosti byla obřízka chápána jako velkolepá a spektakulární oslava, například obřízka osmanských a mamlúckých princů. Díky obřízce je hoch přijat do společenství muslimů. Pro rodinu je to nejen velká událost, ale i finančně nákladná, většinou se tedy tradičně pořádá pro několik chlapců z příbuzenstva najednou. Už před touto slavností jsou chlapci ustrojeni do svátečních oděvů a dostávají dary. Prvním dnem dvoudenní slavnosti je tzv. hennový večer, protože si chlapci obarví prsty červenou hennou. Hennový večer je povoleno slavit ještě ve společnosti žen, následuje svátek mužů, den, kdy je chlapec obřezán.¹¹⁹ Tradice spojená s obřízkou se liší dle oblastí, zatímco na západě se tento zákrok vykonává v nemocnicích, na chudém muslimském venkově úkon vykonává nekvalifikovaný člověk, tzv. holič.¹²⁰

Svatba je pro muslimy též velmi významná událost. Její zahájení je započato čtením z koránu jako přání, aby manželství bylo založené na víře a bylo dobré.¹²¹ První večer svatby je nazýván hennový, protože nevěstina ruka je pomalována hennou. Tento večer nevěsta sdílí v domě svých rodičů společně s pozvanými ženami. Podobně tomu je i u mužů, kteří oslavují odděleně spolu s ženichem. K večeru se muži a ženy společně setkají v ženichově domě. Jednou z tradic, která k islámské svatbě patří, je přestřihnutí červené stuhy, kterou je nevěsta obvázána. Stuhu přestřihávají muži z ženichovy strany. Poté nevěsta pozdraví ženichovu rodinu a slaví se dál, ženy a muži, ale musí být odděleni. Třetí den je konečně manželství uzavřeno, sňatek je uzavřen před státním úřadem.¹²²

---

¹¹⁹ Kirste, R. Schultze, H. Tworuschka, U. *Svátky světových náboženství*, s. 78.

¹²⁰ Ostřanský, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, s. 151.

¹²¹ Al-Sbenaty, A. *Manželstvo v islame*, s. 37-46.

¹²² Kirste, R. Schultze, H. Tworuschka, U. *Svátky světových náboženství*, s. 78-79.

6 ZÁVĚR

Ve své práci jsem se pokusila nastínit některé tradice a zvyky islámu, které jsou pro „nemuslima“ někdy spletité. Práce se pokouší vytvořit ucelený pohled na základní vývoj a vznik islámského náboženství. Poukazuje na základní fakta koránu, která jsou úzce spojena s Prorokem Muhammadem a jeho životem. Vymezuje pravidla a povinnosti každého muslima, tedy i pět pilířů víry, kam neodmyslitelně patří vyznání víry, modlitba, almužna, půst a pouť do Mekky.

Poté jsem se ve své práci zabývala otázkou postavení ženy v islámu, jaká má žena práva a povinnosti vyplývající z koránu a tradice. Tomuto tématu jsem věnovala celou jednu kapitolu, z toho důvodu, že se v dnešní době dostává do popředí zájmu, kdy především západní kultura vnímá postavení muslimské ženy jako nerovnoprávné. Snažila jsem se proto v této kapitole definovat pozici ženy v muslimské společnosti. Domnívám se, že se tento problém může posuzovat podle konkrétního regionu a jeho kulturních tradic. Za důležité také považuji zmínit téma zahalování žen. Dlouhé závoje mají podle tradic zahalovat celé tělo, vidět má být jen tvář, často jen oči. V návaznosti na toto téma jsem zároveň poukázala na problematiku manželství v islámu, možnosti a způsoby jeho ukončení a polygamií. Manželství a rodina mají v islámském systému ústřední postavení. Avšak tato problematika je různorodá, liší se podle konkrétních oblastí, například v mnoha zemích se může muž rozvést bez souhlasu ženy. Polygamie zase není ve všech muslimských zemích povolena, jsou však případy, kdy je jen omezena zákonem. Jedním z příkladů je Egypt, kde je mnohoženství zakázáno jen státním zaměstnancům.

Poslední kapitola je věnována islámským svátkům a tradicím. Otázka islámských svátků a tradic není jednoduchá, též se odlišuje kulturními a regionálními zvyklostmi. Mezi nejvýznamnější a nejznámější svátek patří ramadán, který je mimo jiné jednou z povinností všech muslimů. Dále práce pojímá rodinné tradice, mezi které můžeme zařadit například narození dítěte, obřizku či svatbu.

Porozumět odlišným kulturním tradicím a zvyklostem znamená také obohatit sám sebe, získat nové poznatky, což považuji za přínosné pro svůj život. Pokud alespoň zčásti tato práce přispěla k diskuzi o islámu, který je v současné době jedním z ústředních témat doby, došlo k naplnění jejího cíle.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- AL-SBENATY, A. *Manželstvo v islame*, Bratislava: Alja, 1998. ISBN 80-968048-3-9.
- AMINOVÁ, H. *Shledání v poušti*, Praha: Euromedia Group, k. s., 2008. ISBN 978-80-249-1060-4.
- ARIES, *Všeobecná deklarace lidských práv a související dokumenty*, Ostrava: Aries, 1993.
- ARMSTRONGOVÁ, K. *Islám*, Praha: Sloart, 2008. ISBN 978-80-7391-155-3.
- BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., *Malá encyklopedie islámu*, Praha: Dar Ibn Rushd, 1993. ISBN 80-900767-3-4.
- BELLINGER, G. J. *Sexualita v náboženstvích světa*, Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0642-7.
- Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Český ekumenický překlad, 1985, ISBN 80-85810-19-0
- CAMPBELL, A. *A mind of her own: The evolutionary psychology of women*, Oxford university Press, 2002. ISBN 0 19 850498 5.
- DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*, Praha: Prostor, 1998. ISBN 80-85190-69-9.
- FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*, Praha: Vyšehrad, 2005. ISBN 80-7021-776-6.
- HORYNA, B., PAVLINCOVÁ, H. *Judaismus, křesťanství, islám*, Olomouc: Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.
- IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, Praha: Islámská nadace, 2003. ISBN 80-903196-1-0.
- ISLÁMSKÁ NADACE, *Co jest Islám*. Praha: Islámská nadace, 2009. ISBN 978-80-904373-0-2.
- JANDA, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, Brno: Jota, 2010. ISBN 978-80-7217-628-1.

KIRSTE, R., SCHULTZE, H., TWORUSCHKA, U. *Svátky světových náboženství*, Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-588-7.

Korán, Český překlad Ivana Hrbka. Praha, Československý spisovatel, 2012, ISBN 978-80-7459-080-1.

KRIVENKO, E. Y. *Women, Islam and International Law*, Boston: Leiden, 2009. ISBN 978 90 04 17144 2.

KŘIKAVOVÁ, A., MENDEL, M., MÜLLER, Z. *Islám ideál a skutečnost*, Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-012-8.

KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 1992. ISBN 80-7021-125-3.

MENDEL, M. *Víno a vinařství v dějinách islámu*. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2010. ISBN-978-80-85425-64-2.

OSTŘANSKÝ, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*, Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-404-3.

TUREČEK, B. *Světla a stíny*, Praha: Knižní klub, 2007. ISBN 978-80-242-1909-7.

Elektronické zdroje

ČESKÁ TELEVIZE: *Muslimky opustili českou školu, zakazovala jim nosit šátek* [online]. [cit. 2015-03-04].

Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/249700-muslimky-opustily-ceskou-skolu-zakazovala-jim-nosit-satek/>

ČESKÁ TELEVIZE: *Pout' do Mekky: Letos ve znamení obav z terorismu a eboly* [online]. [cit. 2015-03-04].

Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/287885-pout-do-mekky-letos-ve-znameni-obav-z-terorismu-a-eboly/>

IDNES: *V Somálsku ukamenovali muže za cizoložství, poprava trvala sedm minut* [online]. [cit. 2015-03-13].

Dostupné: http://zpravy.idnes.cz/v-somalsku-ukamenovali-muze-za-cizolozstvi-poprava-trvala-sedm-minut-1zj-/zahranicni.aspx?c=A091106_193141_zahranicni_btw

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY: *Muslimka se soudí s Disneylandem. Zaměstnavatel jí prý zakazoval nosit hidžáb* [online]. [cit. 2015-03-04].

Dostupné: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-57011790-muslimka-se-soudi-s-disneylandem-zamestnavatel-ji-pry-zakazovala-nosit-hidzab>

LUI MAGAZINE: *Mladého gaye ukamenovali k smrti kvůli homosexualitě* [online]. [cit. 2015-03-13].

Dostupné: <http://www.lui-magazine.cz/novinky/item/1408-mlad%C3%A9ho-gaye-ukamenovali-k-smrti-kv%C5%AFli-homosexualit%C4%9B#.VQQ4iY6G8y8>

TÝDEN: *Zpřísni Francie zákaz nošení muslimských závoju* [online]. [cit. 2015-03-04].

Dostupné: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/zprisni-francie-zakaz-noseni-muslimskych-zavoju_266098.html?showTab=nejtenejsi-3#.VRmsa_msUy8

ZAHRANIČNÍ EURO ZPRÁVY: *Za Sex před svatbou následovala drsná pomsta*
[online]. [cit. 2015-04-02].

Dostupné: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/blizky-vychod/117026-za-sex-pred-svatbou-nasledovala-drsna-pomsta-vite-co-jim-udelal-islamsky-stat/>

8 SUMMARY

In her work, the author has tried to outline some of the traditions and customs of Islam. The work creates a comprehensive view of the basic evolution and the emergence of the Islamic religion. It refers to the basic facts of the Koran, which are closely related to the Prophet Muhammad and his life. It defines the rules and obligations of every Muslim, hence the five pillars of faith where inherently belongs the profession of faith, prayer, alms, fasting and pilgrimage to Mecca.

The author then dealt in her work with the question of the status of women in Islam, what rights does a woman have and what obligations are arising from the Quran and traditions. The author devoted an entire chapter to this, because it is nowadays gaining more and more interest, especially when the West perceives the position of Muslim women as unequal. Therefore, the author tried in this chapter to define the position of women in the Muslim society. The author also considered it important to mention the topic of veiling of women. Long veils have the tradition of cloaking the entire body, to be seen is just a face, often only the eyes. In relation to this topic, the author also pointed to the issue of marriage in Islam, polygamy and its termination. These issues differ on the basis of the region; for example, in many countries polygamy is allowed or is restricted to certain conditions.

The last chapter is devoted to Islamic holidays and traditions, which also varies according to the region. Perhaps the most important and best known is Ramadan, which among others include the obligation to Muslim. Next, the author would deal with family traditions, such as childbirth, circumcision or wedding. If at least part of this work is to help readers expand their knowledge about Islam and go deeply into the relationships in society and its morality, then, in her opinion, the author has achieved the thesis objective.

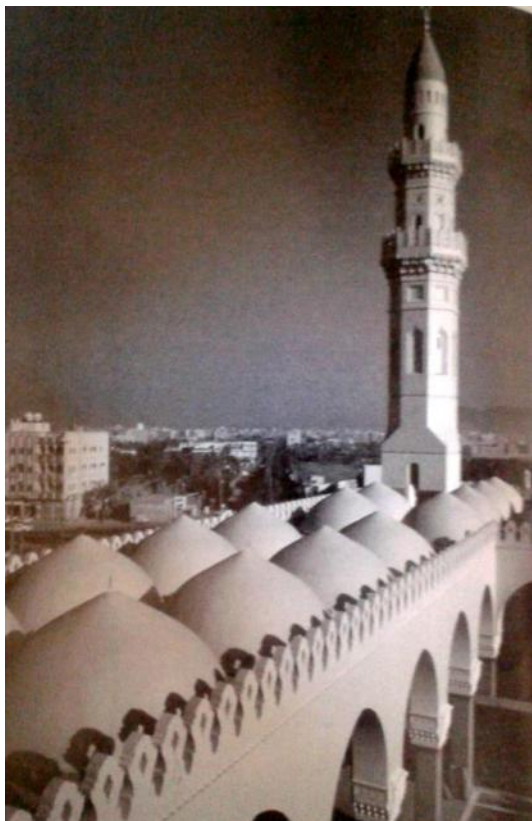
9 PŘÍLOHY

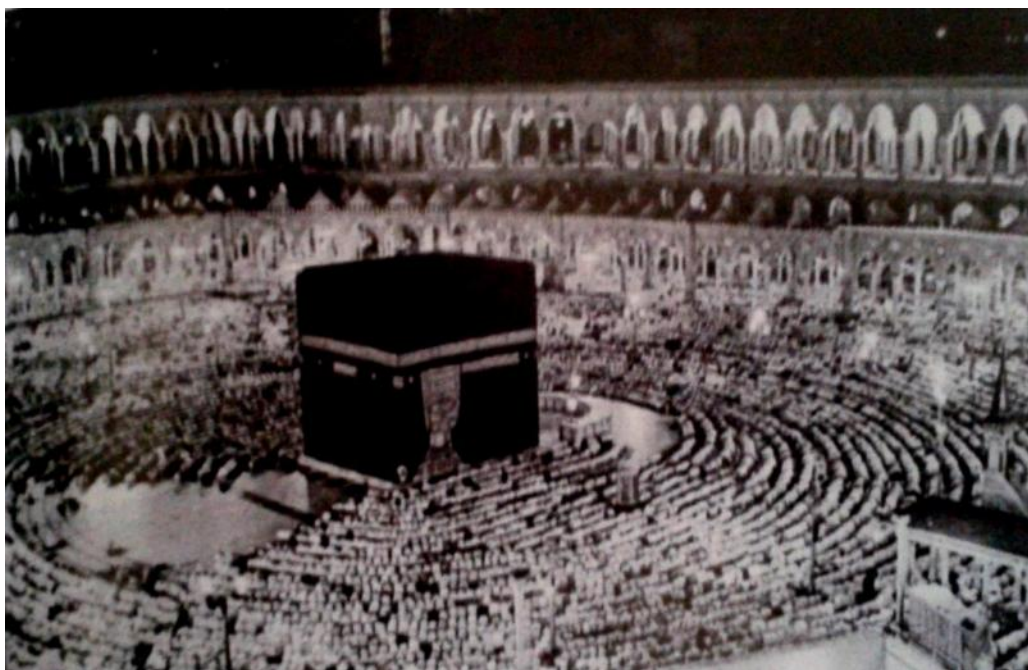
Obr. 1: Postup rituální očisty (Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 95.)

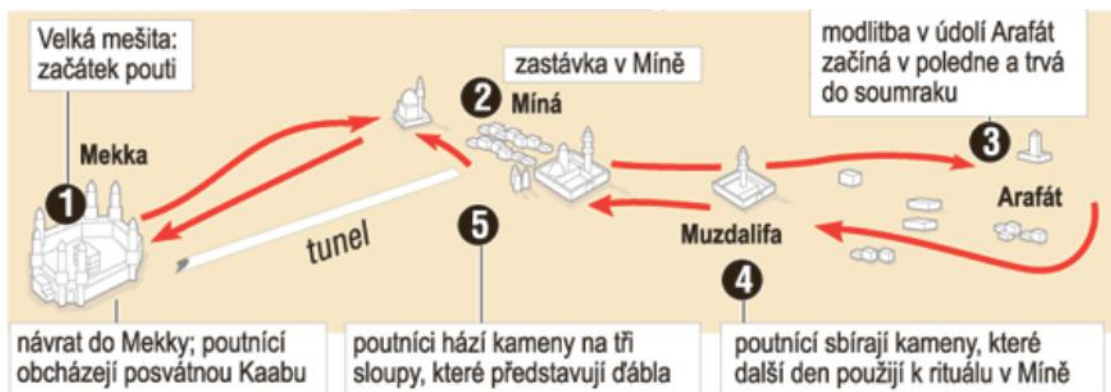
Obr. 2: Postup pro vykonání modlitby (Kropáček, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 99.)

Obr. 3: Prorokova Mešita v saúdskoarabské Medíně obsahuje Muhammadovu hrobku a je jedním ze tří nejposvátnějších míst islámu (Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 30.)

Obr. 4: Muslimská pouť v Mekce (Janda, R. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*, s. 30.)

Obr. 5: Pouť do Mekky (*Pouť do Mekky*,

ÍDnes, Dostupné: <http://zpravy.idnes.cz/specialni-priloha.aspx?y=zahranicni%2Fpout-do-mekky.htm>, 4.3.2015)

Obr. 6: Muslimky v burqách (*Muslimky opustily českou školu, zakazovala jim nosit šátek*. 8.11.2013,

Česká televize, Dostupné: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/249700-muslimky-opustily-ceskou-skolu-zakazovala-jim-nosit-satek/>, 4.3.2015)